

Brüssel, 13.5.2020
COM(2020) 550 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Turism ja transport 2020. aastal ja pärast seda

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Turism ja transport 2020. aastal ja pärast seda

I. SISSEJUHATUS

COVID-19 kriisi viimased kuud on rängalt mõjutanud nakatunuid ja nende peresid ning selle tõttu on rahaliselt kannatanud nii äriühingud kui ka ettevõtjad ja töäjõud. Viimastel kuudel on pidanud paljustki loobuma peaaegu igaüks. Enim on kannatanud eesliini tervishoiutöötajad ja need, kes peavad taluma karmimaid piiranguid haiguse leviku tõkestamiseks.

Kui tegutseme õigesti, ohutult ja kooskõlastatult, võivad lähikuud anda eurooplastele võimaluse saada vajalikku puhkust ja lõõgastuda ning olla värskes õhus, samuti suhelda sõprade ja perega kas oma liikmesriigis või piiriüleselt. Paljudel on aidanud olukorda taluda just see mõte, kuid nad soovivad kinnitust, et hotellid ja kämpingud ning restoranid, baarid ja kohvikud avatakse, et taas saab külastada matkaradu, kaldapiirkondi ja rattateid, külastajatele avatakse kultuurilised vaatamisväärsused ja sinna on võimalik pääseda ühistranspordiga, mille suhtes ei kehti piirangud, kuid eelkõige oodatakse kinnitust, et tehtud on kõik, mis võimalik, et kaitsta neid nakkusohu eest.

Järgmised kuud tuleb sihipäraselt ära kasutada Euroopa turismi mitmekesise ökosüsteemi jaoks, kuhu kuuluvad reisimine, transport, majutus, toit, puhkus nii maal kui ka veekogudel, kultuur ja loodus. Otseselt ja kaudselt annab see ligikaudu 10 % ELi SKPst ning on teinud EList maailma juhtiva turismisihtkoha: 2018. aastal saabus ELi 563 miljonit rahvusvahelist turisti ja ELi turismisektori tulud moodustasid 30 % üleilmsetest tuludest¹.

Mitme liikmesriigi, Euroopa piirkonna ja linna jaoks annab turism olulise panuse majanduslikku ja sotsiaalsesse struktuuri. Turismisektor loob vajalikke töökohti ja annab sissetuleku ning on sageli koondunud piirkondadesse, kus puuduvad alternatiivsed tööhõiveallikad ja kus on madala kvalifikatsiooniga töötajad. Seda ökosüsteemi on tabanud ränk hoop. Maailma Turismiorganisatsioon (UNWTO) prognoosib rahvusvahelise turismi vähenemist 60–80 % võrreldes eelmise aastaga, mis tähendab eksporditulude vähenemist 840–1 100 miljardi euro võrra kogu maailmas. Järgmised kuud on otsustava tähtsusega: keskmisel suvehooajal (juunist augustini) teevad ELi elanikud 385 miljonit turismireisi ja kulutavad 190 miljardit eurot².

Selles teatise ja kaasnevate algatustega nähakse ette **kooskõlastatud raamistik, et võimaldada kogu Euroopal saada kasu rahulikust ja eelkõige ohutust turismihooajast**, mis algab järk-järgult käesoleval suvel ning jätkub talvel ja pärast seda. Samal ajal kavatakse toetada meie turismi väärtusliku ökosüsteemi kestlikkust, et hoida seda ka järgmistele põlvkondadele.

¹ Maailma Turismiorganisatsioon (UNWTO)

² Eurostat – Majutusettevõtetele saanud turistide arv – kuuandmed (2019).

Liikmesriikidel aidatakse kooskõlas epidemioloogiliste ja rahvatervise kriteeriumidega lõpetada liikumispirangud ning taastada ettevõtete tegevus, töö- ja sotsiaalne elu.

Lähtudes ühtsest Euroopa tegevuskavast COVID-19 leviku tõkestamiseks võetud meetmete lõpetamise suunas³ põhineb see kooskõlastatud raamistik ühistel, objektiivsetel ja mittediskrimineerivatel põhimõtetel, kriteeriumidel ja soovitud, et suunata liikmesriike, pädevaid asutusi, tööstusorganisatsioone, ettevõtjaid ja kodanikke liikumispirangute lõpetamise protsessi järgmistel etappidel.

Kui aga kaotame piirangud liiga kiiresti, võib see põhjustada nakkuse äkilise taasleviku. Kuni muutub kättesaadavaks vaktsiin või ravi, tuleb reisimise ja turismi vajadusi ja eeliseid võrrelda viiruse leviku hõlbustamise ja haigusjuhtude arvu suurenemise ohuga, mis võib muuta vajalikuks liikumispirangute taaskehtestamise. Seetõttu peaksid olema kõikidel tasanditel – alates ELi ja liikmesriikide tasandist kuni üksikute ettevõtete, transpordiettevõtjate ja turismisektori muude segmentideni – kehtestatud valmisolekukavad, et asjakohaseid meetmeid saaks võtta selgete kriteeriumide alusel kiiresti ja kooskõlastatult.

Teatisele on lisatud pakett, millega antakse inimestele kindlustunne ja selgus ning aidatakse turismil ja transpordil taastuda, et tagada ELi püsimine maailmas kestliku ja uuendusliku turismi valdkonnas liidriks.

Paketti on koondatud suunised ja soovitud, millel on järgmised eesmärgid:

- ohutult taastada piiranguteta vaba liikumine ja taasavada sisepiirid: suunised liikumisvabaduse taastamiseks ja piirikontrolli kaotamiseks sisepiiridel;
- ohutult taastada transport ja ühendused: suunised transpordi kohta;
- ohutult taastada turismiteenused: suunised turismi, eelkõige majutuse kohta;
- tegeleda likviidsuskriisiga ja taastada tarbijate usaldus: soovitus vautšerite kohta.

II. ANNAME INIMESTELE VÕIMALUSE, KINDLUSTUNDE JA OHUTUSE, ET NAD SAAKSID TAAS REISIDA

Paljud eurooplased tahavad suvekuudel reisida ja puhata, kuid nad tahavad olla ka kindlad, et nad saavad reisida ja veeta oma puhkuse ohutult.

a) Piiranguteta vaba liikumise ohutu taastamine ja sisepiiride taasavamine

Alates pandeemia algusest on peaaegu kõik liikmesriigid piiranud mittehädavajalikku reisimist ja sageli nõutakse piiriülestelt reisijatelt karantiini jäämist. ELi välispiir on olnud suletud mittehädavajalikele reisidele ja paljud liikmesriigid on ajutiselt taaskehtestanud piirikontrolli sisepiiridel. See tähendas, et miljonid Euroopa kodanikud ei saanud äkki teha tööreise ega reisida õppimise või vaba aja veetmise eesmärgil,⁴ paljud lahutati oma perest ja sõpradest mitmeks kuuks.

³ Ühtne Euroopa tegevuskava COVID-19 leviku tõkestamiseks võetud meetmete lõpetamise suunas (ELT C 126, 17.4.2020)

⁴ UNWTO kohaselt tähendab turism reisimist isiku tavapärasest elukeskkonnast väljaspool asuvasse kohtadesse ja neis kohtades viibimist kõige rohkem ühe järjestikuse aasta jooksul meelelahutuslikul, ärilisel või muul eesmärgil.

Euroopa turism sõltub eurooplaste võimalusest ELis vabalt liikuda.

Teatistes „Etapiviisiline ja kooskõlastatud tegevus liikumisvabaduse taastamiseks ja sisepiiridel tehtava kontrolli kaotamiseks“,⁵ mille komisjon võttis vastu selle paketi osana, antakse soovitusi vaba liikumise piirangute ja sisepiirikontrolli etapiviisiliseks kaotamiseks kogu ELis. Selles tehakse ettepanek paindliku etapiviisilise lähenemisviisi kohta, mille kohaldamiseks peavad liikmesriigid ja komisjon tegema omavahel tihedat koostööd eesmärgiga kaotada järk-järgult piirikontroll, et tagada **piiramatu liikumisvabadus** kogu ELis ja **taastada Schengeni ala terviklikkus**.

Kui liikmesriigid suudavad viiruse levikut vähendada, tuleks sarnase üldise riskiprofiiliga liikmesriikide teistesse piirkondadesse või teistest piirkondadest vaba liikumise kõikehõlmavad piirangud asendada sihipärasemate meetmetega, millega täiendatakse suhtlemisdistantsi hoidmise meetmeid ning võimalike juhtumite tulemuslikku jälgimist ja testimist.

Kooskõlas Euroopa ühtse tegevuskavaga tuleks ELis kõigepealt kaotada reisipiirangud võrreldava epidemioloogilise olukorraga piirkondades, kus on haiglate, testimise ja järelevalvega seoses piisav suutlikkus ning kontaktide jälgimise võimekus. Lisaks töötab Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC) koostöös liikmesriikide ja Teadusuuringute Ühiskeskusega välja ja hakkab haldama COVID-19 edasikandumise taseme kaarti, mis sisaldab muu hulgas andmeid edasikandumise kohta piirkondlikul tasandil. Liikmesriike kutsutakse üles esitama andmeid tagamaks, et kaart on täielik, ajakohane ja läbipaistev vahend, mis annab ELi tasandil teavet, mida saavad kasutada ametiasutused, transpordiettevõtjad ja teenuseosutajad ning reisijad.

Selleks et järk-järgult saaks kaotada vaba liikumise piirangud ja piirikontrolli sisepiiridel, tuleb tagada proportsionaalsus ja ELi kodanike vaheline mittediskrimineerimine. Kui liikmesriik kaotab epidemioloogilistel põhjustel oma piirangud, mis olid kehtestatud teise liikmesriigi teatavasse piirkonda või teatavast piirkonnast asjaomasesse liikmesriiki liikumisele, ei tohi diskrimineerida kedagi, kelle elukoht on kõnealuses piirkonnas, sõltumata sellest, kas ta on asjaomase liikmesriigi kodanik,⁶ ning seda tuleks kohaldada kõikides liidu osades, kus on sarnane epidemioloogiline olukord. Tavakodaniku jaoks tähendab see selgust selles, kuhu ta saab reisida, ja võimaldab teha plaane.

Komisjon annab liikmesriikidele suuniseid, et nad saaksid etapiviisiliselt ja kooskõlastatult kaotada vaba liikumise piirangud ja piirikontrolli sisepiiridel.

Protsessi hõlbustab teabe ja parimate tavade vahetamine komisjoni ja liikmesriikide vahel, sealhulgas COVID-19 teaberühmas (siseasjad).

Komisjon kutsub liikmesriike üles esitama ECDC-le andmeid tagamaks, et kaart COVID-19 leviku kohta piirkondlikul tasandil on täielik ja alati ajakohane.

b) Turvalise transpordi taastamine

Teatistes „COVID-19: suunised transporditeenuste ja -ühenduse järkjärguliseks

⁵ C(2020) 3250

⁶ Haavatavate rühmade suhtes kohaldatakse erimeetmeid.

taastamiseks⁷ annab komisjon juhiseid, mis põhinevad põhimõtete raamistikul ja ühisel meetmekogumil.

Nii aidatakse taaslustada iga liiki transporditeenuste osutamist kogu ELis ühtsel ja arusaadaval viisil: meetmed on kooskõlastatud ja riskipõhised, need ei ole diskrimineerivad ja on proportsionaalsed ning nende ulatus ja kestus piirdub rahvatervise kaitsmiseks vajalikuga; üldiste keeldude asemel võetakse sihipäraseid meetmeid; individuaalse transpordi piirangud tühistatakse ning edendatakse ohutumaid ühistranspordivõimalusi.

Komisjon teeb tööd tagamaks, et liikmesriikides võetavad meetmed on ühilduvad, kooskõlastatud ja vastastikku heakskiidetud nii piiriüleselt kui ka piirkonniti. Nii antakse inimestele reisimisel suurem vabadus, turvalisus ja kindlus.

Suunistes käsitletakse ka seda, kuidas kaitsta transporditöötajate ja reisijate tervist ning vähendada nakkusohtu transpordisõlmedes ja kõigi transpordiliikide puhul. Arvestades epidemioloogiliste olude arengut ja muutuvaid ühendusvajadusi, peavad liikmesriigid meetmeid ennetavalt kohandama, et tagada õige tasakaal rahvatervise kaitse ja transporditeenuste taastamise vahel võrreldes muu majandustegevuse, nagu turismiga. Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Amet (EU-OSHA) on avaldanud ka üldised töötervishoiu- ja ohutusmeetmed töökohtadesse naasmise korral⁸.

Komisjon annab liikmesriikidele suuniseid, et nad saaksid järk-järgult ja kooskõlastatult taastada transporditeenused ja ühendused.

c) Turismiteenuste taastamine minimaalse terviseriskiga

Teatistes „COVID-19: ELi juhend turismiteenuste pakkumise järkjärgulise taaslustamise ning majutus- ja toitlustusasutuste tervise-eeskirjade kohta”⁹ näeb komisjon ette põhimõtted, millest liikmesriigid peavad juhinduma, kui nad taastavad turismiteenused ja koostavad külalismajandusettevõtetele COVID-19-ga seotud eeskirjad, millega vähendatakse nii külastajate kui ka töötajate nakkusohtu.

Suunised põhinevad ECDC nõuannetel ning nende eesmärk on kaitsta turiste ja töötajaid, nendes järgitakse rahvatervise eeskirju ja liikmesriikides kehtivaid suhtlemisdistantsi hoidmise meetmeid. Need meetmed peaksid olema paindlikud, sõltuma kohalikust tervishoiuolukorrast ja võimaldama turismisegmentide järkjärgulist taasavamist. Suunistes pakutakse välja miinimumpõhimõtted, mis samal ajal vastavad rangetele tervishoiu- ja ohutusnõuetele, ning rõhutatakse turistide jaoks ajakohase ja lihtsalt kättesaadava teabe tähtsust.

Inimeste jaoks tähendab see selgesti arusaadavaid ja mõistlikke eeskirju, mis võimaldavad neil ohutult:

⁷ C(2020) 3139

⁸ „COVID-19: TAGASI TÖÖLE. Töökohtade ümberkorraldamine ja töötajate kaitse“, <https://osha.europa.eu/et/publications/covid-19-back-workplace-adapting-workplaces-and-protecting-workers/view>

⁹ C(2020) 3251

- viibida hotellis, kämpingus, hommikueinet pakkuvas majutuskohas või muus puhkemajutusasutuses;
- süüa ja juua restoranis, baaris ja kohvikus;
- minna randa ja muudesse värskes õhus olevatesse vabaajaveetmiskohtadesse¹⁰.

Komisjon annab liikmesriikidele suuniseid, et nad saaksid järk-järgult taastada turismiteenused ja rakendada asjakohaseid tervise- ja ohutuseeskirju.

d) Digitehnoloogia kasutamine

Inimestel peab olema võimalus vastutustundliku käitumise kaudu kaitsta iseennast ja teisi. Neil peab muu hulgas digitaalsete vahendite abil olema juurdepääs teabele piiride ja reisimise, turismiettevõtete ning ohutus- ja tervishoiutingimuste kohta sihtkohas. Nad vajavad seda teavet nii reisi kavandamiseks kui ka puhkuse ajal. Nad vajavad ka kinnitust selle kohta, et kehtivad rahvatervise- ja ohutuseeskirjad vastavad kõikides liikmesriikides samadele nõuetele.

Eurooplased valivad sel suvel ja järgmiste kuude jooksul tõenäoliselt kodumaised ja Euroopas asuvad turismi sihtkohad. Selleks et nad saaksid reisida ja puhkuse veeta ohutult, vajavad nad lihtsat juurdepääsu reaalajas teabele olukorra kohta piiridel, reisi piirangute ja -nõuannete ning rahvatervise- ja ohutusmeetmete kohta ning ka selle kohta, kuhu terviseprobleemide korral pöörduda, ja olemasolevate turismiteenuste kohta. Komisjon loob spetsiaalse veebisaidi interaktiivse kaardiga, millel on ühendatud liikmesriikide ning turismi- ja reisisektori teave.

Digitaal tehnoloogial ja -andmetel on pandeemiavastases võitluses väärtuslik roll. Mobiilirakendused võiksid tugevdada kontaktide jälgimise strateegiaid ning toetada tervishoiuasutusi viiruse leviku jälgimisel ja ohjeldamisel. Tehisintellekt ja robotika võivad samuti aidata jälgida suhtlemisdistantsi hoidmist kooskõlas andmekaitsealaste normidega või hõlbustada desinfitseerimist, eelkõige korrapäraste turismivoogudega kohtades. Komisjon hakkab digitaalse innovatsiooni keskuste kaudu pakkuma sihtotstarbelist toetust kohalikele turismiettevõtetele, et aidata neil kohaneda turismihooaja uute oludega (nt robotid desinfitseerimiseks ja puhastamiseks, rahvahulga ohjamine, nutikad broneerimissüsteemid jne); sellega on seotud ka häkkimismaraton digitehnoloogia kasutamise kohta turismivaldkonnas¹¹.

Samal ajal võivad need tehnoloogiad anda inimestele võimaluse võtta tulemuslikumaid ja sihipärasemaid suhtlemisdistantsi hoidmise meetmeid. Rakendused on eriti olulised haiguse leviku tõkestamise meetmete kaotamise etapil, kui nakkusoht suureneb, sest üha rohkem inimesi puutub üksteisega kokku.

Kui taas alustatakse ELis reisimist, saavad ametiasutused, pendelrändajad, ärireisijad ja turistid kasutada kontaktide jälgimise rakendusi, austades eraelu puutumatust, järgides andmekaitse norme ja kasutades rakendusi vabatahtlikult. Selleks on esmatähtis koostalitlusvõime, et sõltumata kasutaja asukohast Euroopas teda rakenduse abil hoiatada.

¹⁰ Sealhulgas väliterrassid, -sööklad ja jahisadamad.

¹¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-innovation-hubs>

Komisjon ja liikmesriigid töötavad selle tagamiseks: täna avaldatakse koostalitlusvõime põhimõtete protokoll, mille on välja töötanud e-tervise võrgustiku kaudu liikmesriigid, keda toetas komisjon.

Ettevõtjad ja valitsused võivad kasutada digilahendusi ka kavandamiseks ja turistide voo juhtimiseks, näiteks selleks, et määrata teatavas piirkonnas maksimaalne ööbimiste üldarv, kultuuri- ja pärandipaikade külastajate maksimaalne arv või koostada muuseumi- või restoranikülastajate ajakava.

Komisjon ja liikmesriigid arendavad edasi Euroopa koostalitlusvõime raamistikku mobiilirakenduste jaoks, et toetada kontaktide jälgimist.

Komisjon loob spetsiaalse veebisaidi, kus on kaart, millel on koondatud turismialane reaalaajas teave.

Komisjon toetab uuenduslikke lahendusi, mis on kooskõlas andmekaitsealaste normidega tehisintellekti ja robotika kasutamise kohta COVID-19 pandeemia vastases võitluses, ning aitab turismiettevõtetel muutunud olukorraga toime tulla.

e) Õiguste kaitse

Inimestele ei hüvitata ettemakstud raha alati otse, kui transpordi- või reisisiteenus tühistatakse. Mõnikord peavad nad tasuma tühistamistrahvi turismiteenus eest, mida nad ei saanud kasutada. Seetõttu on oluline, et neil on juurdepääs usaldusväärsele teabele ja tõhusale abile ning vaidluste lahendamise organitele.

Liidus elavad tarbijad saavad kasutada Euroopa tarbijakeskuste võrgustiku pakutavat tasuta abi, kui nad broneerivad puhkuse mõnes teises ELi liikmesriigis. Viimastel nädalatel on tarbijat piiriüleste ostude korral abistavale Euroopa tarbijakeskuste võrgustikule laekunud teabenõuete arv järsult suurenenud (2020. aasta aprilli viimasel nädalal üle 5 000¹²). Ka riiklikud vaidluste lahendamise üksused on täheldanud turismisektori vaidluste arvu suurenemist.

Praeguses olukorras on eriti oluline reisi broneerimise läbipaistvus, et soodustada reisimist tulevikus ja tagada ausad kaubandustavad ning vältida seda, et mõni reisisiteenusepakkuja püüab saada õigustamatut eelist, väites eksitavalt ja põhjendamatult, et näiteks teatavates piirkondades on suur nõudlus. Tarbijakaitsealase koostöö võrgustik, mille tegevust koordineerib komisjon, suhtleb internetipõhiste reisikorraldajate ja autorendiettevõtjatega internetipõhiste broneeringute läbipaistvuse ja õigluse teemal ning on juba pöördunud nende poole reisipiirangutega seotud teabevajaduste küsimuses.

Komisjon aitab Euroopa tarbijakeskustel välja töötada näpunäiteid ja teavet tühistatud majutuse, autorendi ja üksikteenustena broneeritud ürituste kohta¹³. Komisjon kaalub,

¹² Euroopa tarbijakeskuste võrgustiku andmed COVID-19 kohta leiate siit: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumers/resolve-your-consumer-complaint/european-consumer-centres-network-ecc-net_et

Tarbijate päringud puudutavad peamiselt reisijate lennutransporti, majutusteenuseid ja puhkusepakette.

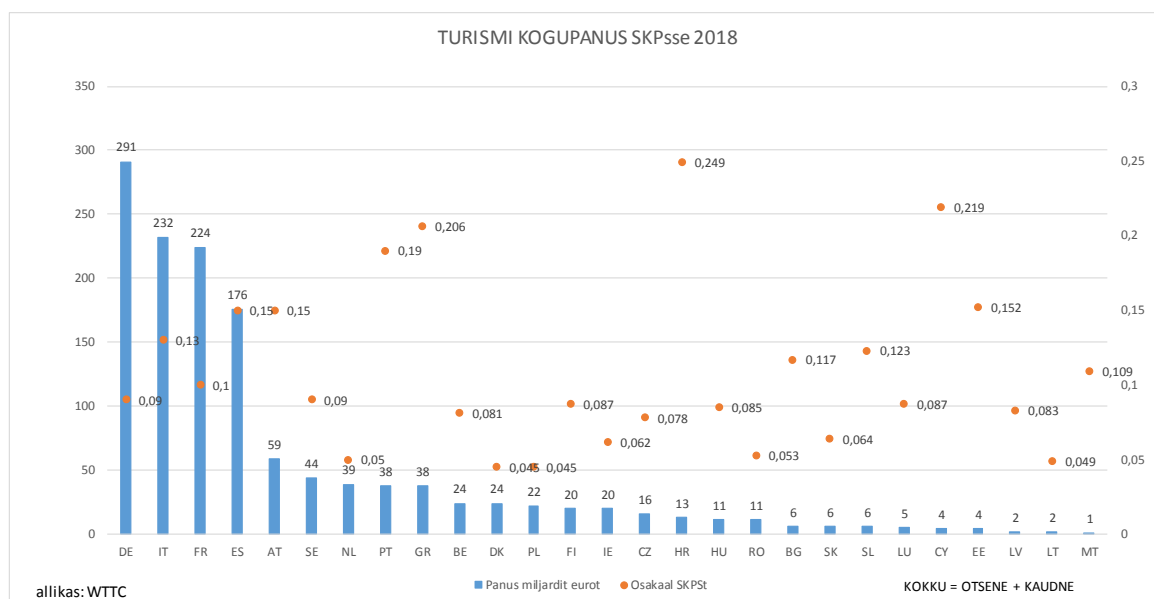
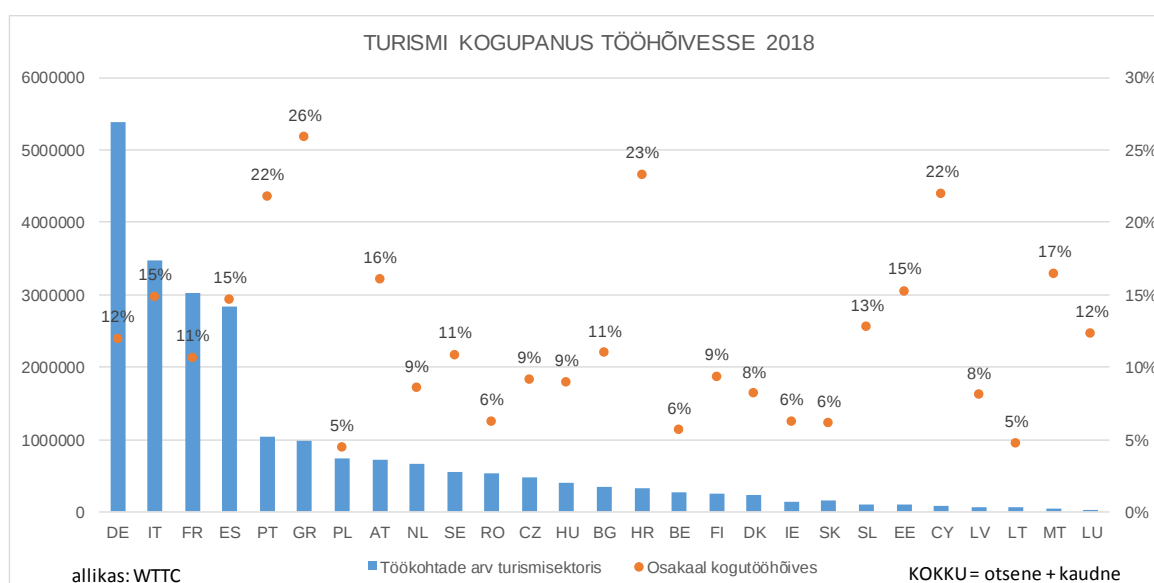
¹³ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumers/resolve-your-consumer-complaint/european-consumer-centres-network-ecc-net/faq-cancellations-individually-booked-accommodations-car-rental-and-events-due-covid-19_et

kuidas laiendada kolmandates riikides elavatele reisijatele Euroopa tarbijakeskuse teenuseid kolmandate riikide samalaadsete asutustega sõlmitud partnerluste alusel. Komisjon toetab ka selliste vaidluste kohtuvälise lahendamise organite suutlikkuse suurendamist, kes aitavad tarbijatel ja kauplajatel leida rahumeelseid lahendusi.

III. TURISMI TAASTAMINE

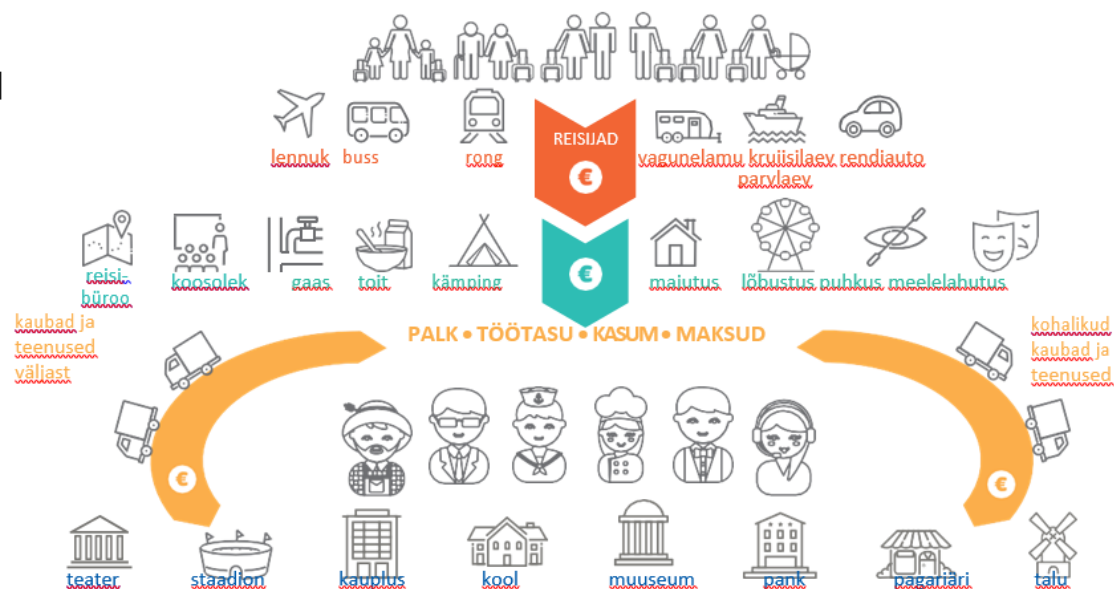
Eespool nimetatud meetmed peaksid andma inimestele võimaluse ja kindlustunde ohutult reisida. Kuid ainult neist meetmetest ei piisa, et suvehooaeg oleks edukas. Meie turismitööstus on raskes olukorras ning vajab teed kriisist väljumiseks ja taastumiseks.

a) Turismi suur tähtsus

Turism on suuruselt neljas ELi ekspordiliik ja toob ülekanduvat kasu kogu Euroopa majandusele tervikuna: 1 euro turismi loodavast lisandväärtusest annab kaudse mõjuna teistele tööstusharudele 56 senti täiendavat lisandväärtust.

Turism on paljude osalejatega keerukas ökosüsteem, kuhu kuuluvad internetis ja väljaspool interneti tegutsevad teabepakkujad ning teenusteosutajad (turismibürood, digiplatvormid, reisiehnoloogia pakkujad), reisibürood ja reisikorraldajad, majutusteenuste osutajad, sihtkohti esindavad organisatsioonid, vaatamisväärsused ja reisijateveoga seotud tegevused. Turism ja transport toetuvad tähtsatele tööstusharudele (nt ehitus, õhusõidukite tootmine, laevaehitus). Suured hargmaised ettevõtted tegutsevad kõrvuti väikeettevõtjatega, VKEsid on 90 %. Turism on levinud paljudes eri tüüpi piirkondades: linnakeskustes, saartel, rannikul, maapiirkonnas, äärealadel ja ELi äärepoolseimates piirkondades¹⁴.

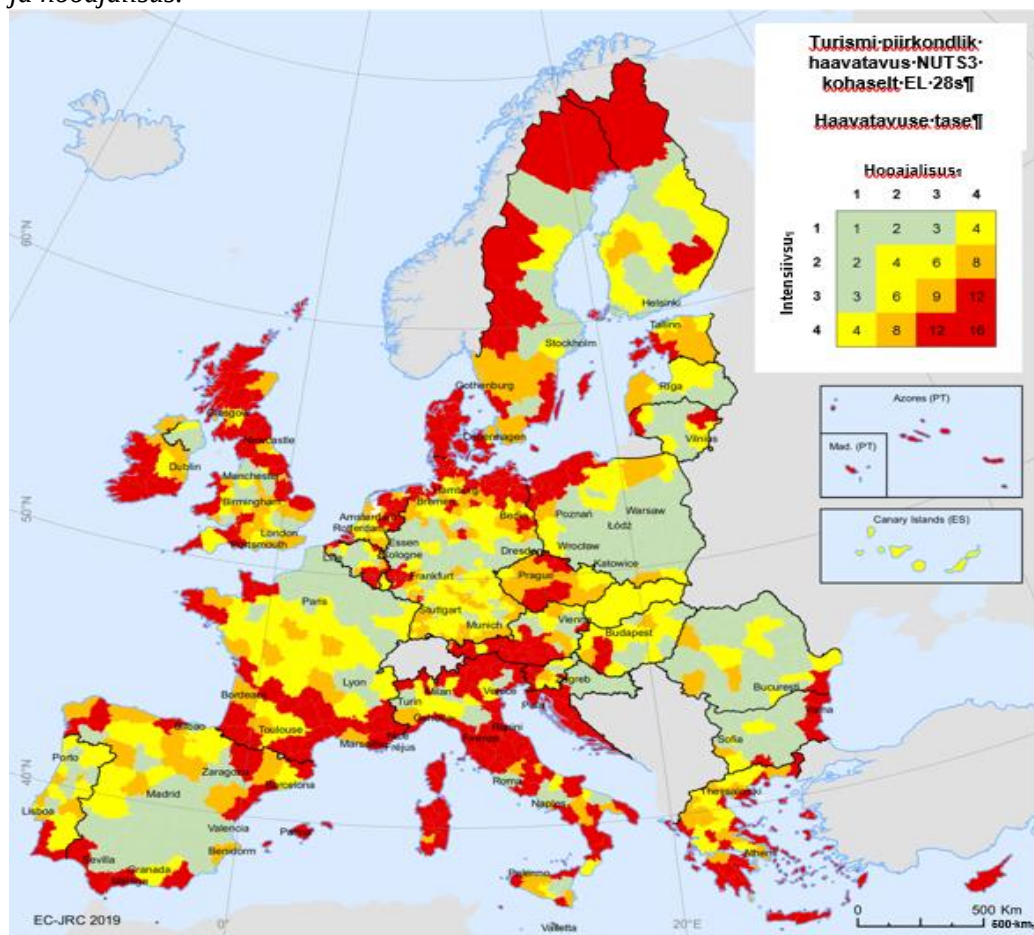
Allikas: WTTC.

Turism on paljude liikmesriikide majanduse alustala (neist neli on maailma peamiste sihtkohtade hulgas nii rahvusvaheliste turistide arvu kui ka tulude poolest¹⁵). Euroopa piirkonnad on turismist sõltuvuse poolest erinevad. Mõju on suur saartele, rannikualadele ja äärepoolseimatele piirkondadele, sest need sõltuvad turismist või rahvusvahelistest lennureisidest. Ka piiratud ühendusega ja turismist vähe sõltuvates maapiirkondades on mõju olnud suur.

¹⁴ ELi äärepoolseimad piirkonnad ELi toimimise lepingu artikli 349 kohaselt – üheksa ELi piirkonda, mis asuvad Atlandi ookeanis, India ookeanis, Kariibi mere piirkonnas ja Ladina-Ameerikas, kõik peale ühe on turismist sõltuvad saared. Aluslepinguga on ette nähtud kohandatud ELi meetmed nende piirkondade toetamiseks.

¹⁵ Prantsusmaa, Hispaania, Itaalia ja Saksamaa.

Piirkondliku haavatavuse kaart. Allikas: JRC. Haavatavuse indeks on vastastikuse eksperdi hinnangu saanud tase, mis arvutatakse järgmise kahe näitaja põhjal: turismi intensiivsus ja hooajalisus.

b) Kriisi mõju

Pandeemia avaldab enneolematut survet ELi turismi ökosüsteemile. Reisi- ja muude piirangute tõttu seiskus turism järk-järgult 2020. aasta esimeses kvartalis ELis ja kogu maailmas. OECD hinnangul jääb see langus vahemikku 45–70 %, sõltuvalt tervishoiukriisi kestusest ja taastumise kiirusest.

Turismiettevõtted seisavad silmitsi **terava likviidsuskriisiga**. Tööstusharu hinnangul on Euroopa tasandil saamata jäänud tulu hotellide ja restoranide puhul 85 %, reisikorraldajate ja reisibüroode puhul 85 %, pikamaarongide puhul 85 % ning merematke- ja lennuettevõtjate puhul 90 %. ELi reisi- ja turismisektori andmetel on broneeringud eelmiste aastate vastava ajavahemikuga võrreldes vähenenud 60–90 %. Kriis on avaldanud suurimat mõju VKEdele: kuna neil puudub likviidsus ja nad on ebakindlas olukorras, on neil raskusi tegevuse jätkamise, rahastamisele juurdepääsu saamise ning töötajate ja spetsialistide säilitamisega.

Kui kuni turismivoogude taastumiseni ei võeta kiireloomulisi meetmeid ega anta erakorralist rahastamist, siis võivad paljud ettevõtted järgmistel nädalatel või kuudel pankrotti minna.

Samuti on ohus **töökohad**. Turism sõltub suurel määral hooajalistest ja ajutistest töötajatest (23 %¹⁶), kellest paljud on noored (37 % turismitöötajatest on alla 35aastased), naised (59 %) ja pärit teistest riikidest (15 % ELis või väljaspool ELi asuvatest teistest riikidest)¹⁷. Need töökohad on sageli koondunud piirkondadesse, kus puuduvad muud töövõimalused, ning neil töötavad madala kvalifikatsiooniga töötajaid. Turism moodustab paljudes neist piirkondades (sh saare-, kaugemad ja äärepoolseimad piirkonnad) 10–50 % kogutööhõivest. Turismivaldkonnas tegutseb ka oluline osa sotsiaalmajanduses osalejatest, mis aitab kaasa sotsiaalsele kaasatusele. Kui ei võeta kiiresti meetmeid tööhõive toetamiseks, võib kriisi tulemusena kaduda Euroopas ligikaudu 6 miljonit töökohta ja tekkida negatiivne mõju paljude sageli majanduslikult kõige haavatavamate inimeste elatusvahenditele eri liikmesriikides.

c) Likviidsuskriisi leevendamine

Mitu liikmesriiki on juba võtnud 2020. aasta märtsis vastu võetud ajutise riigiabi raamistiku alusel meetmeid, et anda otsetoetusi kuni 800 000 euro väärtuses või suuremates summades laene või tagatisi väga soodsatel tingimustel. Teatavatel juhtudel on võetud meetmeid, et hüvitada ettevõtjatele pandeemia tõttu tekkinud kahju.

EL on eraldanud miljard eurot tagatisena Euroopa Investeeringufondile, mis võimendab 8 miljardi euro suurust laenu tagatist, et aidata 100 000 VKEd kogu ELis, sealhulgas turismisektoris.

Koroonavirusele reageerimise investeeringu algatus võimaldab liikmesriikidele märkimisväärset paindlikkust suunata ümber ühtekuuluvuspoliitika rahastamisvahendeid, et tagada turismivaldkonna VKEdele viivitamata likviidsust ja aidata neil valmistada 2020. aasta suve- ja talvehooajaks. Eelkõige võib VKEde käibekapitali rahastamine hõlmata tööjõukuluseid, materjale ja tegevussisendeid, varusid ja kaudkuluseid, renti ja kommunaalteenuseid. See hõlmaks ka võimalust rahastada nii ettevõtteid kui ka piirkondlikke ametiasutusi, et nad järgiksid rahvatervise nõudeid, sealhulgas puhastamine, kaitsevahendid, avaliku ruumi kohandamine, tervishoiu- ja meditsiinialane võimekus, et tulla toime suurema arvu külastajatega.

Lisaks turismiettevõtete abistamisele rahvatervise nõuetega kohanemisel peaks olema võimalik saada ELi ja riiklikku rahalist toetust, et stimuleerida täiendavaid investeeringuid vastupanuvõime tugevdamiseks.

Selleks et aidata kriisist enim mõjutatud piirkondi, peaksid liikmesriigid töötama nende piirkondade jaoks välja terviklikud taastumisstrateegiad, mis põhinevad ühtekuuluvuspoliitika raames olemasolevatel aruka spetsialiseerumise ja territoriaalsetel strateegiatel. Sellised strateegiad peaksid esimeses etapis toetama turismiettevõtteid ja seotud teenuseid, et tegevust saaks taas alustada parema juurdepääsu kaudu rahastamisele. Seda tuleks kombineerida meetmetega, millega edendatakse Euroopa Regionaalarengu

¹⁶ Euroopa Liidus on suured erinevused (Maltal on turismisektoris ajutiste lepingute osakaal 5 %, Kreekas 45 %). Samuti on suuri erinevusi turismisektori eri segmentide vahel (majutuse valdkonnas on ajutiste lepingute osakaal 27 %, reisibüroode ja reisikorraldajate puhul 12 % ning lennutranspordi puhul 9 %). Allikas: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_industries_-_employment#Characteristics_of_jobs_in_tourism_industries

¹⁷ Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_industries_-_employment#Characteristics_of_jobs_in_tourism_industries

Fondi ja Euroopa Sotsiaalfondi kaudu digitaaltehnoloogiale üleminekut, kestlikkust ning oskustesse investeerimist, et soodustada säästvat turismi ja liikuvust ning majanduse mitmekesistamist eesmärgiga suurendada vastupanuvõimet välistele vapustustele.

Need strateegiad peaksid suunama ka praegused ühtekuuluvuspoliitika vahendid investeringutesse, millega taastatakse turistide usaldus, näiteks avaliku ruumi haldamisse ning tervise- ja ohutuseeskirjade rakendamisse. Komisjon tagab, et turismist suurel määral sõltuvatele piirkondadele antavat toetust suunatakse ühtekuuluvusprogrammide järgmises põlvkonnas tõhusamalt.

Komisjon julgustab ka piirkondadevahelist koostööd, et töötada välja arukad lahendused turismi ökosüsteemi taastamiseks. Tuginedes hiljutisele edukale katseprojektile, korraldab komisjon uue konkursi piirkondadevaheliseks turismialaseks partnerluseks, et jagada, katsetada ja rakendada uusi arukaid taastumislahendusi, luues uuendusliku, vastutustundliku ja kestliku turismi uue väärtusahela.

Komisjon julgustab turismivaldkonna madalseisust enim mõjutatud liikmesriike ja piirkondi kasutama ühtekuuluvuspoliitika vahendite ümbersuunamise käigus koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse pakutavaid võimalusi, et toetada turismisektori VKEsid.

d) Atraktiivsed vabatahtlikud vautšerid: võidavad nii ettevõtjad kui ka kliendid

Reisi- ja turismisektori likviidsust piiravad peamiselt uute broneeringute puudumine ning enneolematult suur arv tühistamistest tulenevaid hüvitamistaotlusi. Selles valdkonnas kohaldatavate liidu normide selgitamiseks võttis komisjon 18. märtsil vastu ELi reisijate õigusi käsitlevate määruste tõlgendamise suunised ning andis 19. märtsil välja mitteametlikud suunised pakettreiside direktiivi kohaldamise kohta.

Soovitusega vautšerite kohta, mida pakutakse reisijatele tühistatud pakettreiside ja transporditeenuste hüvitamise alternatiivina COVID-19 pandeemia kontekstis,¹⁸ on komisjoni eesmärk tagada, et reisijatele pakutavatest vautšeritest saab elujõuline ja atraktiivne alternatiiv tühistatud reiside eest hüvitise saamisele. Vedajad ja reisikorraldajad peaksid kasutama ühist lähenemisviisi, millega antakse reisijatele atraktiivne ja usaldusväärne valikuvõimalus ELi õigusaktidega neile antud juriidiliste õiguste kohaselt makstava rahalise hüvitise või vautšeri vahel.

Selleks et motiveerida reisijaid nõustuma hüvitiste asemel vautšeritega, tuleks vautšereid kaitsta nende väljastaja maksejõuetuse eest ja nende eest peaks olema võimalik saada kuni aasta jooksul hüvitist, kui neid ei ole kasutatud. Ettevõtjad peaksid ka tagama vautšerite teatavate omaduste kombinatsiooni, et muuta need reisijate jaoks atraktiivseks. Näiteks tuleks tagada vautšerite eest saadavate teenuste paindlikkus ja vautšerite ülekantavus. See annaks reisijatele ka suurema kindluse uute broneeringute tegemisel. Laialdaselt kättesaadavad turvalised vautšerid on ettevõtjate jaoks kulutõhus meetod reisijate kahju hüvitamiseks.

Vedajad ja reisikorraldajad peaksid pakkuma reisijatele komisjoni soovitusel kirjeldatud

¹⁸ C(2020) 3125

omadustega vautšereid, mis on atraktiivne ja usaldusväärne alternatiiv rahalisele hüvitisele. Vautšereid tuleks kaitsta vedajate ja reisikorraldajate maksejõuetuse eest ning nende eest peaks olema võimalik saada hüvitist ühe aasta jooksul, kui neid ei ole kasutatud.

Tarbijate ja reisijate organisatsioonid liidu ja riiklikul tasandil peaksid julgustama reisijaid otsustama rahalise hüvitise asemel kõnealuses soovitusel kirjeldatud omadustega vautšerite kasuks.

Ettevõtjate, tarbijate ja reisijate organisatsioonid liidu ja riiklikul tasandil ning liikmesriikide ametiasutused, sh nende riiklikud täitevasutused, peaksid aitama teavitada kõiki asjaomaseid pooli kõnealusest soovitusel ja tegema koostööd selle rakendamiseks.

e) Töökohtade päästmine

Euroopa Sotsiaalfondist toetatakse lühendatud tööaja kavasad, et säilitada töökohti. Lisaks sellele antakse eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA) kaudu kuni 100 miljardi euro väärtuses rahalist toetust, et aidata liikmesriikidel katta riiklike lühendatud tööaja kavade ja sarnaste, ettevõtetal töökohti kaitsta aitavate meetmete kulusid. Need riiklikud programmid võimaldavad ettevõtetal vähendada tööaega, pakkudes samal ajal oma töötajatele sissetulekutoetust.

Oluline prioriteet on toetada töö kaotanud töötajaid uue töökoha leidmisel. Selleks on vaja tööturuasutuste-, sotsiaalpartnerite- ja ettevõtete vahelisi partnerlusi, et hõlbustada kiiret uuel töökohal tööleasumist ja ümberõpet, keskendudes noortele ja toetades hooajatöötajaid.

Selleks et suurendada vastupanuvõimet ja vältida tulevikus keskkonnasäästlikule majandusele ja digitaaltehnoloogiale üleminekuks vajalike oskuste nappust,¹⁹ peaksid liikmesriigid riiklike ja ELi fondide (nt Euroopa Sotsiaalfond, Euroopa Regionaalarengu Fond, InvestEU fond ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond) kaudu suurendama ka olemasolevaid oskuste täiendamise võimalusi.

ELi tasandil nähakse oskustealase valdkondliku koostöö kavaga ette peamiste sidusrühmade strateegilise koostöö raamistik, et käsitleda lühikeses ja keskpikas perspektiivis oskuste vajadusi valitud sektorites, sealhulgas turismisektoris²⁰. Tulevase ajakohastatud oskuste tegevuskavaga toetatakse täiendavalt valdkondlikku koostööd, et täita oskustega seotud vajadused, keskendudes oskustele, mis on vajalikud edukaks üleminekuks digitaaltehnoloogiale ja keskkonnasäästlikule majandusele. Turismi valdkonnas aruka spetsialiseerumise strateegiaid kasutavad piirkonnad ja turismi valdkonnas tegutsevad Euroopa klastrid võiksid ühendada selles küsimuses oma jõud, saades toetust Erasmuse ja Interregi programmist.

f) Kohaliku turismi edendamine

Lähiajal on peamise tähtsusega kohalik ja ELi-sisene turism. 267 miljonit eurooplast (62 % elanikkonnast) teevad aastas vähemalt ühe puhkereisi ja 78 % eurooplastest

¹⁹ https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/support-business/skills_et

²⁰ <https://nexttourismgeneration.eu/>

veedavad puhkuse oma koduriigis või mõnes muus ELi liikmesriigis²¹.

Kui liikumispiirangud kõrvaldatakse, siis võimaldab kriis eurooplastel, kes võimalusi loovalt kasutavad, nautida enda ja teiste ELi riikide kultuuri ja looduse mitmekesisust ning saada aasta ringi uusi kogemusi.

Paljud Euroopa piirkonnad ja linnad sõltuvad suurel määral **kultuuriturismist**²². Tehnoloogia on aidanud pandeemia ajal kultuuriturismi ümber kujundada, avades uued võimalused loovatele väljendusvormidele ja suurendades publikut. **Ranniku-,²³ mere- ja siseveeteede turism ning maapiirkondade²⁴ turism** on levinud mitmes ELi piirkonnas ning tekitab uuenduslikke kohalikke turismipakkumisi hooajaväliseks äritegevuseks ja vaba aja veetmiseks. Tekivad uued võimalused avastada kodule lähemal asuvaid varjatud või unustatud looduslikke ja kultuurilisi vaatamisväärsusi ning maitsta kohapeal toodetud tooteid. Välja pakutud Euroopa raudteeaasta 2021 võiks keskenduda sellele konkreetsele reisiliigile, et edendada ELi siseturismi.

Liikmesriikides, kus on võetud kasutusele **toetusvautšerite kavad**, on kliendid olnud valmis toetama oma lemmikhotelle ja -restorane. Need kavad võidaks võtta kasutusele ka muude turismiga seotud tegevusalade, näiteks kultuuri ja meelelahutuse puhul. Komisjon loob nende tutvustamiseks IT-portaali. Portaal viib teenuseosutajad kokku kõigi neid kavasad pakkuvate algatuste ja platvormidega. See aitab kodanikel leida kõik algatused ja pakkumised kogu ELis. Lisaks kutsub komisjon koostöös liikmesriikidega kohalikke turismiorganisatsioone, aga ka turismisektoris tegutsevaid turuosalisi, näiteks väikeseid ja suuri veebiplatvorme (mille kaudu mitmed turismiettevõtted võtavad ühendust oma klientidega), krediitkaardiettevõtteid ja maksesüsteemide pakkujaid, üles lubama, et nad võtavad kasutusele toetusvautšerite süsteemid.

Komisjon kutsub koostöös liikmesriikidega üles lubama, et võetakse kasutusele toetusvautšerite süsteemid, ning loob veebiplatvormi, et viia selle süsteemi kasutajad kokku turismisektori teenuseosutajatega.

Komisjon edendab oma kestliku sinise majanduse strateegilise lähenemisviisi osana üleminekut kestlikumale ranniku- ja mereturismile. Komisjon toetab samuti põllumajandusturismi kui kestlikku turismimudelit maapiirkondades.

Alates juunist arendab Euroopa digitaalse kultuuripärandi platvorm Europeana²⁵ edasi oma turismiosa, tutvustades Euroopa kultuuriväärtusi ja vähetuntud vaatamisväärsusi. Sellele lisatud veebirakenduse Cultural Gems²⁶ kaudu algatatakse aasta teisel poolel kodanikusaadiku kampaania, et toetada lähiturismi.

Komisjon jätkab koostöös liikmesriikidega varasemaid jõupingutusi, et toetada teabe

²¹ Eurostat, „People on the move. Statistics on mobility in Europe“, 2019

²² Kultuuriturism, mis moodustab 40 % Euroopa turismist, kannatab eelkõige seetõttu, et enamik kultuuriüritusi (näiteks messid ja festivalid) on tühistatud ja sellised asutused nagu muuseumid on suletud (92 %).

²³ Üle poole (51,7 %) ELi majutusettevõtetest asuvad rannikualadel ja 30 % eurooplaste ööbimistest toimub rannakuurortides.

²⁴ Eurostati andmetel asus 2018. aastal 45 % EL 27 majutusvõimalustest (mõõdetuna voodikohtades) maapiirkondades.

²⁵ <https://www.europeana.eu/>

²⁶ <https://culturalgems.jrc.ec.europa.eu/>

jagamist ja julgustada eurooplasi avastama Euroopa maastike, kultuuride ja kogemuste mitmekesisust; sinna on kaasatud ka algatused Euroopa aruka turismi pealinnad²⁷ ja Euroopa turismi tippsihtkohad (EDEN)²⁸.

IV. TÖÖTAME ÜHESKOOS

Turismi-, transpordi- ja piiriküsimusi reguleerivad keerukad poliitikaraamistikud, mis on välja töötatud ja mida rakendatakse eri tasanditel: kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja ELi tasandil. Linnad ja mõnikord ka piirkonnad vastutavad mitmesuguste turismi ja transpordi poliitikameetmete eest. Turismi ökosüsteemi mitmekesisus kajastub selle juhtimises, kuid tekitab ka probleeme, sest eri tasanditel ilma kooskõlastamiseta rakendatavad poliitikameetmed võivad üksteise mõju tühistada või isegi üksteist takistada.

Koos ja seotuna kohalike, piirkondlike ja riiklike meetmetega peaksid käesoleva paketi need meetmed ja suunised aitama tagada turismi ökosüsteemile kindla aluse. Kuid selleks, et kõik toimiks, on vaja tõelist koostööd mitmete turismiga seotud poliitikaraamistike ja osalejate vahel:

- horisontaalselt kohalike, piirkondlike ja riiklike ametiasutuste vahel ning komisjoniga;
- vertikaalselt tolliametnike, transporditeenuse osutajate, majutusteenuse osutajate ja kõigi teiste turismi ökosüsteemis osalejate vahel, eelkõige suuniste kasutusvalmiduse tagamiseks, tegelikkuses kasutamiseks ja rakendamiseks.

Selleks et tagada piisav ja õigeaegne kooskõlastamine kõigi osaliste vahel, tuginedes olemasolevatele kanalitele, loob komisjon koordineerimismehhanismid, mis ühendavad kõiki COVID-19ga seotud suuniste koostamises osalevaid ameteid ja ELi organeid tihedas koostöös olemasoleva kriisiohjesüsteemiga.

V. UUED VÄLJAVAATED – KESTLIKU TULEVIKU SUUNAS

Lisaks kohe olukorra leevendamiseks võetavatele meetmetele peaksime vaatama ELi turismi ja transpordi tulevikku ning uurima, kuidas muuta see vastupanuvõimelisemaks ja kestlikumaks, õppides kriisist ning prognoosides uusi suundumusi ja nendega seotud tarbimisharjumusi.

Meie ühine eesmärk peaks olema hoida Euroopa väärtuse, kvaliteedi, kestlikkuse ja innovatsiooni poolest maailma juhtiva turismisihdkohana. See visioon peaks suunama rahaliste vahendite ja investeeringute kasutamist Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil.

Selle uue eesmärgi keskmes on **kestlikkus**, mis aitab kaasa nii Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamisele kui ka tugevate kogukondade loomisele. Meie eesmärk peaks olema võimaldada taskukohast ja säästvat transporti ning paremat ühendust, edendada turismivoogude arukat juhtimist, mis põhineb usaldusväärsel

²⁷ <https://smarttourismcapital.eu/> 2020. aastal on Euroopa aruka turismi pealinnad Göteborg ja Málaga.

²⁸ https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/eden/destinations_et

mõõtmistel ja vahenditel, mitmekesistada turismipakkumisi ja laiendada hooajaväliseid võimalusi, arendada turismispetsialistide kestlikkusoskusi ning väärtustada mitmesuguseid maastikke ja kultuurilist mitmekesisust kogu Euroopas, kaitstes ja taastades samal ajal Euroopa maismaa ja mere looduskapitali kooskõlas kestliku sinise ja keskkonnasäästliku majanduse strateegilise lähenemisviisiga. See peaks hõlmama kestlike majutusettevõtete edendamist (selliste vabatahtlike kavade kaudu nagu ELi ökomärgis ning keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteem (EMAS)). Kestliku turismi poole püüdlemine peaks suunama investeerimisotsuseid ELi tasandil, kuid see saab toimida ainult koos suure pühendumisega piirkondlikul ja kohalikul tasandil.

Samuti võib turism saada kasu **üleminekust digitaal tehnoloogiale**, mis pakub uusi viise reisi- ja turistivoogude haldamiseks, võimalusi ja suuremat valikut ning nappide ressursside tõhusamat kasutamist. Suurandmete analüüsi kasutamine võib anda võimaluse luua ja jagada täpseid turismiprofiili segmente ning aidata mõista reisijate suundumusi ja vajadusi. See võib võimaldada turismisektoril reageerida viivitamata klientide muutuvale nõudlusele ja pakkuda prognoosivat modelleerimisanalüüsi. Plokiahela tehnoloogia kasutamine võimaldaks turismiettevõtjatel saada turvaliste tehingute kohta kogu kättesaadava teabe.

Digitaalsed vahendid võivad ka suurendada inimeste usaldust, et reisimine ja turism võivad olla turvalised. See tähendab investeerimist digioskustesse, sealhulgas küberturvalisusesse ja digitaalse innovatsiooni soodustamisse, ning turismiettevõtete ja osalejate ühendamist olemasolevate andmeruumidega kohalikul ja piirkondlikul tasandil (näiteks Euroopa liikuvusalase andmeruumiga tehtava töö kaudu). See on eriti oluline maapiirkondades, kaugemates ja äärepoolseimates piirkondades, kus turism on killustatud ja sõltub suurel määral teabe, transpordi ja reisimise kättesaadavusest.

Selle ülemineku raames vajavad erilist tähelepanu VKEd. Nagu teatati hiljutises VKEde strateegias, teeb komisjon koostööd võrgustikega kõikjal Euroopas, näiteks Euroopa ettevõtlusvõrgustiku, Euroopa klastrite liidu ja Euroopa digitaalse innovatsiooni keskustega, et toetada kestlikkust ja digitaal tehnoloogiale üleminekut ning aidata kohalikel turismiettevõtetel muutuda vastupanu- ja konkurentsivõimelisemaks. See eeldab valdkondadevahelisi sidemeid, valdkondadevahelist teadmiste jagamist, tugevamaid kontakte ja suutlikkuse suurendamist, et tagada toote- ja teenuseuuenduste ning äriprotsesside ümberkorraldamise kiirem kasutuselevõtt. Need võrgustikud ühendavad turismi ka teiste tööstusharudega, et kiirendada uute lahenduste kasutuselevõttu, soodustada sektoritevahelisi investeeringuid turismi ökosüsteemi ning IKT, taastuvenergia, tervise- ja bioteaduste, põllumajandustoidu, merenduse, kultuuri- ja loomemajanduse, sh meediasektori vahel.

Praegu tuleb Euroopa tasandil kooskõlastatult reageerida kriisist lähitulevikus väljumiseks, aga ka taastumise kujundamiseks ning ühiste probleemidega tegelemiseks pikas perspektiivis.

Euroopa Komisjon korraldab niipea, kui tervishoiuolukord seda võimaldab, Euroopa turismikonventsiooni, et arutada koos ELi institutsioonide, tööstuse, piirkondade, linnade ja sidusrühmadega Euroopa turismi üle tulevikus ning hakata ühiselt koostama kestliku, uuendusliku ja vastupanuvõimelise Euroopa turismi ökosüsteemi tegevuskava 2050. aastani („Euroopa turismi tegevuskava aastani 2050“).